

2023. gada vasaras valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa tiesību jomas teorētiskās daļas jautājumu un praktiskās daļas uzdevuma (kāzusa) vērtēšanas vadlīnijas

Teorētiskās daļas jautājumi

1. jautājums. Administratīvās tiesības

1. Administratīvais akts

- a) Administratīvā akta definīcijas pozitīvajā daļā minētās administratīvā akta pazīmes un to īss raksturojums. (5 punkti)
- b) Administratīvā akta definīcijas negatīvajā daļā minētās valsts pārvaldes darbības formas un to īss raksturojums. (3 punkti)
- c) Vispārīgais administratīvais akts un tā veidi. (2 punkti)

1. jautājuma vērtēšanas vadlīnijas

1. Administratīvais akts

a) Administratīvā akta definīcijas pozitīvajā daļā minētās administratīvā akta pazīmes un to īss raksturojums. (5 punkti)

Atbildē jānorāda piecas obligātās administratīvā akta pazīmes: (1) uz āru vērsts – lēmums tiek izdots attiecībā uz privātpersonu (tas nav iekšējs, valsts pārvaldes darbu organizējošs lēmums); (2) izdod iestāde – tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kurai ar normatīvu aktu vai publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā; (3) publisko tiesību jomā – šādu lēmumu var pieņemt tikai ar valsts varu apveltīts subjekts; (4) vērts uz individuāli noteiktu personu loku – attiecas uz konkrētu personu vai personām vai uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējos apstākļos (vispārīgais administratīvais akts); (5) rada galīgas tiesiskas sekas – nodibina, groza, izbeidz vai konstatē konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatē faktisko situāciju.

5 punkti. Viens punkts par katru pareizi nosauktu un precīzi raksturotu administratīvā akta pazīmi. Ja pazīme ir nosaukta, bet tās raksturojums nav sniegts vai tajā ir būtiskas kļūdas, punktu neliek.

b) Administratīvā akta definīcijas negatīvajā daļā minētās valsts pārvaldes darbības formas un to īss raksturojums. (3 punkti)

Studentiem jāsniedz raksturojums par politisku lēmumu, kriminālprocesuālu lēmumu, tiesas nolēmumu, lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, iekšēju lēmumu, starplēmumu, lēmumu privāto tiesību jomā.

3 punkti. Ja students nosaucis un pareizi raksturojis vismaz piecas negatīvajā daļā minētās valsts pārvaldes darbības formas, liek 3 punktus. Ja nosauktas un pareizi raksturotas četras valsts pārvaldes darbības formas - liek 2 punktus, bet ja nosauktas un pareizi raksturotas trīs valsts pārvaldes darbības formas – liek vienu punktu. Ja papildus pareizi nosauktajām valsts pārvaldes darbībām nosauktas arī tādas valsts pārvaldes darbības formas, kas administratīvā akta definīcijas negatīvajā daļā nav minētas (piemēram, faktiskā rīcība, publisko tiesību līgums, vienkāršā pārvaldes darbība), piešķiramo punktu skaitu samazina par vienu punktu.

c) Vispārīgais administratīvais akts un tā veidi. (2 punkti)

Vispārīgais administratīvais akts ir tāds lēmums, kurš ir vērsts uz individuāli nenoteiktu personu loku, kuras atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos. Ir trīs vispārīgo administratīvo aktu veidi: uz adresātiem vērsti, uz lietām vērsti un publiskas lietas lietošanu noteicoši.

2 punkti. Ja sniegts pareizs vispārīgā administratīvā akta raksturojums un nosaukti visi tā veidi – liek 2 punktus. Ja sniegts vispārīgā administratīvā akta raksturojums, bet nav pareizi nosaukti tā veidi – liek 1 punktu. Punktus neliek, ja vispārīgā administratīvā akta raksturojums nav sniegts.

2. jautājums. Konstitucionālās tiesības

2. Saeimas vēlēšanu principi

- a) Raksturojiet proporcionālo parlamenta vēlēšanu sistēmu, nosauciet tās galveno priekšrocību un vismaz vienu būtisku trūkumu. (3 punkti)
- b) Norādiet, kāda ir Saeimas vēlēšanās pastāvošā procentuālā barjera, ko tā nozīmē, un izskaidrojiet vēlēšanu barjeru mērķi, t.i., kādēļ tās ir nepieciešamas. (3 punkti)
- c) Nosauciet četrus Satversmē ietvertos Saeimas vēlēšanu principus, izņemot proporcionālās vēlēšanas, un izskaidrojiet vismaz divu nosaukto principu saturu (nozīmi). (3 punkti)

10. (papildu punktu) var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

2. jautājuma vērtēšanas vadlīnijas

2. Saeimas vēlēšanu principi

a) Raksturojiet proporcionālo parlamenta vēlēšanu sistēmu, nosauciet tās galveno priekšrocību un vismaz vienu būtisku trūkumu. (3 punkti)

Proportionālo vēlēšanu sistēmā politiskais spēks iegūst mandātu skaitu parlamentā, kas proporcionāls par to nobalsojušo vēlēšanu skaitam. Vēlēšanu apgabali ir daudzmandātu, no katra apgabala tiek ievēlēti vairāki kandidāti. Par pareizu atbildi piešķirams **1 punkts**.

Galvenā proporcionālo vēlēšanu sistēmas priekšrocība pret mažoritāro vēlēšanu sistēmu - pārstāvniecības iespēja parlamentā plašākam sabiedrības grupu ar dažādiem politiskajiem uzskatiem lokam. Par pareizu atbildi piešķirams **1 punkts**.

Galvenais trūkums – parlamenta sadrumstalotība (parlamentā ir pārstāvēts liels politisko spēku skaits katrs ar nelielu mandātu skaitu), kas bieži nozīmē arī grūtības izveidot valdību. Par pareizu, kaut arī nepilnīgu atbildi piešķirams **1 punkts**.

b) Norādiet, kāda ir Saeimas vēlēšanās pastāvošā procentuālā barjera, ko tā nozīmē, un izskaidrojiet vēlēšanu barjeru mērķi, t.i., kādēļ tās ir nepieciešamas. (3 punkti)

Vēlēšanu procentuālā barjera Saeimas vēlēšanās ir 5 %. Par pareizu atbildi piešķirams **1 punkts**.

Vēlēšanu procentuālās barjeras nozīme: "Deputātu vietu sadalē nepiedalās tie viena nosaukuma kandidātu saraksti, kuri kopā pa visu Latviju saņēmuši mazāk par pieciem procentiem no nodoto balsu kopskaita" (Saeimas vēlēšanu likuma 38.panta pirmā daļa). Par pareizu, kaut arī neprecīzu atbildi piešķirams **1 punkts**.

Vēlēšanu procentuālās barjeras tiek noteiktas proporcionālajās vēlēšanu sistēmās, lai novērstu parlamenta pārmērīgu sadrumstalotību. Par pareizu atbildi piešķirams **1 punkts**.

c) Nosauciet četrus Satversmē ietvertos Saeimas vēlēšanu principus, izņemot proporcionālās vēlēšanas, un izskaidrojiet vismaz divu nosaukto principu saturu (nozīmi). (3 punkti)

Atbilstoši Satversmes 6. pantam Saeimu ievēlē (papildus proporcionālām) vispārīgās, vienlīdzīgās, tiesās, aizklātās vēlēšanās. Saeimas vēlēšanu princips ir arī brīvas vēlēšanas, bet šis princips tieši nav minēts Satversmē, kā arī periodiskas vēlēšanas (Satversmes 10.pants, Saeimu ievēlē uz četriem gadiem).

Ja nosaukti jebkuri četri Saeimas vēlēšanu principi – piešķir **1 punktu**. Ja pareizi nosaukts viens, divi vai trīs vēlēšanu principi, punktu nepiešķir, bet to var ņemt vērā, nosakot kopējo punktu skaitu komponentē.

Saeimas vēlēšanu principu saturs ir šāds:

"Vispārīgums" – ikvienam pilntiesīgam Latvijas pilsonim ir tiesības vēlēties (aktīvās vēlēšanu tiesības) un tiesības tikt ievēlētam (pasīvās vēlēšanu tiesības).

"Vienlīdzīgums" - katram vēlētajam ir viena balss; visu vēlētajū balsīm ir vienāda vērtība (tās ir līdzvērtīgas); politisko partiju un deputātu kandidātu iespējām jābūt vienlīdzīgām.

"Tiešums" – vēlētajī nodod balss par kandidātu sarakstu tieši (nepastarpināti).

"Aizklātums" - katram vēlētajam balss jānodod personīgi un tā, lai nevarētu noskaidrot, par kuru kandidātu sarakstu vēlētajis balsojis.

"Brīvas vēlēšanas" – vēlēšanas tiek īstenotas bez spiediena uz vēlētajiem, lai viņi balsotu vai nebalsotu par konkrētu kandidātu sarakstu vai kandidātu vai lai piedalītos vai nepiedalītos vēlēšanās. Valstij ir pienākums cīnīties ar vēlēšanu krāpšanu.

"Periodiskums" – Saeimu ievēlē uz noteiktu laiku, četriem gadiem.

Par vienu pareizi raksturotu vēlēšanu principu piešķirams **1 punkts**, par diviem – **2 punkti**.

Vērtējot atbildi, jāņem vērā, ka students var to pašu domu formulēt citiem vārdiem, kas arī novērtējama kā pareiza atbilde, kā arī minēt citas priekšrocības vai trūkumus, vai mērķus, kuri jāvērtē pēc būtības.

Par augstu zināšanu sniegumu uz jebkuru vienu no jautājuma komponentēm var tikt piešķirts papildus 1 punkts. Papildu punktu piešķir, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

1. komponentē papildu punktu var piešķirt, ja students ir minējis vairākus būtiskus proporcionālās vēlēšanu sistēmas trūkumus vai šīs vēlēšanu sistēmas priekšrocības vai trūkumus raksturojis padziļināti.

2. komponentē papildu punktu var piešķirt, ja students atbildē padziļināti vai plašāk skaidrojis vēlēšanu procentuālās barjeras jēdzienu vai mērķi, kāpēc tās tiek noteiktas.

3. komponentē papildu punktu var piešķirt, ja students ir pareizi raksturojis vairāk kā divus Saeimas vēlēšanu principus vai arī kādu no vēlēšanu principiem ir raksturojis īpaši izvērsti un padziļināti.

3. jautājums. Administratīvā procesa tiesības

3. Tiesiskās paļāvības princips administratīvajā procesā

- a) Paskaidrojiet, ko nosaka tiesiskās paļāvības princips, un norādiet, uz kādiem trim secīgiem jautājumiem jārod atbildes (kādi trīs secīgi aspekti ir jāpārbauda), lai noskaidrotu, vai iestāde ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu! (3 punkti)
- b) Izskaidrojiet sīkāk, kādā veidā iestāde var paust gribas izteikumu, kas radītu tiesisko paļāvību! (miniet 3 veidus) (3 punkti)
- c) Miniet vismaz trīs piemērus situācijai, kad tiesiskās paļāvības princips nav pārkāpts, lai arī ir bijis iestādes gribas izteikums, uz kuru persona paļāvās! (3 punkti)

10. (papildu punktu) var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

3. jautājuma vērtēšanas vadlīnijas

3. Tiesiskās paļāvības princips administratīvajā procesā

- a) Paskaidrojiet, ko nosaka tiesiskās paļāvības princips, un norādiet, uz kādiem trim secīgiem jautājumiem jārod atbildes (kādi trīs secīgi aspekti ir jāpārbauda), lai noskaidrotu, vai iestāde ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu! (3 punkti)

Privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Lai noskaidrotu, vai tiesiskās paļāvības princips ir vai nav pārkāpts, ir jāatbild uz trim jautājumiem (ir jāpārbauda trīs aspekti):

- 1) vai bija iestādes gribas izteikums, kas radīja paļāvību;
- 2) vai attiecīgā persona tiešām paļāvās;
- 3) vai attiecīgās personas paļāvība ir aizsardzības vērtā (3 punkti).

- b) Izskaidrojiet sīkāk, kādā veidā iestāde var paust gribas izteikumu, kas radītu tiesisko paļāvību! (miniet 3 veidus) (3 punkti)

Personai paļāvību var radīt iepriekš iestādes izdots administratīvs akts, uzziņa vai jebkāds cits pietiekami konkrēts un beznosacījuma apsolījums. Līdz ar to, pārbaudot, pirmo aspektu, ir jāpārbauda, vai ir bijis iestādes gribas izteikums kādā no iepriekš minētajām formām (3 punkti).

- c) Miniet vismaz trīs piemērus situācijai, kad tiesiskās paļāvības princips nav pārkāpts, lai arī ir bijis iestādes gribas izteikums, uz kuru persona paļāvās! (3 punkti)

Kā paraugu šādām situācijām var izmantot Administratīvā procesa likuma 85. panta otro daļu un 86. panta otro daļu, ko var attiecīgi pielāgot arī gadījumiem, kad ir izdota uzziņa vai bijis

cita veida apsolījums. Ja ir minēts kaut kas no šajās normās norādītā, tā ir pareiza atbilde **(3 punkti)**.

Par augstu zināšanu sniegumu uz jebkuru vienu no jautājuma komponentēm var tikt piešķirts 1 papildu punkts.

Praktiskās daļas uzdevums (kāzuss)

Saeima 2022. gada 8. septembrī trešajā lasījumā izskatīja pretrunīgi vērtēto likumprojektu "Tirdzniecības nodokļa likums", kurš paredzēja ieviest jaunu nodokli. Balsojot par šā likumprojekta pieņemšanu trešajā lasījumā, balsis sadalījās šādi: "Par" – 26, "Pret" – 14, "Atturas" – 10. Balsojumā piedalījās arī Saeimas deputāts Kalniņš, kurš pirms nedēļas – 1. septembrī – bija paziņojis par mandāta nolikšanu, bet viņa vietā pilnvaras citam deputātam vēl nebija apstiprinātas. Uzreiz pēc balsojuma vairāki deputāti paziņoja, ka balsu skaits balsojumā par likumprojektu ir bijis nepietiekams, bet balsošanas iznākumu neapšaubīja.

Valsts prezidents Tirdzniecības nodokļa likumu izsludināšanai saņēma 12. septembrī. Valsts prezidents paziņoja, ka viņš gribētu apturēt šī likuma publicēšanu uz diviem mēnešiem, taču Ministru prezidents nepiekrītot līdzparakstīt (kontrasignēt) šo prezidenta aktu par likuma publicēšanas apturēšanu, tādēļ nekas cits neatlikšot kā vien šo pretrunīgi vērtēto likumu izsludināt.

Likums tika izsludināts 26. septembrī un stājās spēkā Satversmē noteiktajā termiņā. Likuma 5. pants paredz, ka finanšu ministrs nosaka personu grupas, kurām ir tiesības uz atvieglojumiem nodokļa samaksai. Finanšu ministrs atbilstošu tiesību aktu nav izdevis.

SIA "AB", kura bija vairumtirdzniecības uzņēmums, kas Latvijā darbojās jau teju 20 gadus, bija ļoti neapmierināta ar jauno nodokli, jo saskaņā ar jaunpieņemtā Tirdzniecības nodokļa likuma 3. pantu tai, tāpat kā ikvienam komersantam, nāktos maksāt nodokli 40% apmērā no internetā pārdotās produkcijas apjomiem, tādēļ SIA "AB" uzskatīja, ka šāds nodoklis ir netaisnīgs, un apsvēra iespēju vērsties Satversmes tiesā, tikai nebija īsti pārliecināta, atbilstību kuram Satversmes pantam tā šādā situācijā varētu apstrīdēt.

Kamēr SIA "AB" vēl šaubījās par vērsanos Satversmes tiesā, Satversmes tiesas darba kārtībā bija nonācis Ministru kabineta pieteikums par Tirdzniecības nodokļa likuma 5. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī likuma "Par nodokļiem un nodevām" 3. pantam.

Savukārt AS "Spirits & Spirits", kura ražo stipros alkoholiskos dzērienus un pirms trim gadiem ir izveidojusi interneta veikalu, ir atteikusies maksāt šo nodokli un Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu par nodokļu maksājumu piedziņu ir pārsūdzējusi administratīvajā tiesā. AS "Spirits & Spirits" norāda, ka tā nav ieplānojusi šādus pēkšņus un būtiskus izdevumus, un tādēļ pieprasa Administratīvajai rajona tiesai vērsties Satversmes tiesā un tiesas pieteikumā Satversmes tiesai norādīt uz Tirdzniecības nodokļa likuma neatbilstību tiesiskās palāvēības principam.

Jautājumi

1. Vai Saeima, pieņemot trešajā lasījumā likumprojektu "Tirdzniecības nodokļa likums", ir ievērojusi kvoruma un nepieciešamā balsu vairākuma prasības? (1 punkts)
2. Vai kāzusa norādītajā situācijā Saeimas deputāts Kalniņš bija tiesīgs piedalīties balsojumā par likuma pieņemšanu? (1 punkts)

3. Vai Valsts prezidents būtu tiesīgs apturēt likuma "Tirdzniecības nodokļa likums" publicēšanu uz diviem mēnešiem? (2 punkti)
4. Vai Valsts prezidentam, lai īstenotu likuma publicēšanas apturēšanas tiesību, būtu nepieciešama Ministru prezidenta līdzparakstīšana? (1 punkts)
5. Vai SIA "AB" kā juridiskai personai ir tiesības vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu par cilvēka pamattiesību ierobežošanu? (1 punkts)
6. Kādas Satversmē iekļautas cilvēka pamattiesības un kādēļ varētu būt ierobežotas ar Tirdzniecības nodokļa likuma 3. pantu, resp., atbilstību kuram Satversmes pantam SIA "AB" varētu lūgt to izvērtēt? (1 punkts)
7. Vai gadījumā, ja likums noteic jaunas nodokļu likmes ieviešanu un SIA "AB" pret šādu nodokļa likmi iebilst, tai pirms vērsšanās Satversmes tiesā būtu jāizmanto vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus? (1 punkts)
8. Izvērtējiet Ministru kabineta pieteikumā ietvertā prasījuma atbilstību Satversmes tiesas likumam! (1 punkts)
9. Vai Administratīvajai rajona tiesai ir pienākums iesniegt tiesas pieteikumu Satversmes tiesā, un, vai tai ir saistošs pieteicējas formulētais prasījuma Satversmes tiesai priekšmets? (1 punkts)

Praktiskās daļas uzdevuma (kāzusa) vērtēšanas vadlīnijas

Atbildēm uz jautājumiem ir jābūt skaidrām, saprotamām, argumentētām un pamatotām ar atbilstošām tiesību normām un citiem avotiem. Lūgums neizdomāt jaunus - kāzusā neminētus faktus, bet analizēt tikai kāzusā minētos.

Piez. Visi kāzusā minētie fakti ir izdomāti.

1. Vai Saeima, pieņemot trešajā lasījumā likumprojektu "Tirdzniecības nodokļa likums", ir ievērojusi kvoruma un nepieciešamā balsu vairākuma prasības? (1 punkts)

Jā, ir ievērotas gan kvoruma prasības, gan nepieciešamā balsu vairākuma prasības.

Resp., Satversmes 23. pants noteic, ka "Saeimas sēdes var notikt, ja tanīs piedalās vismaz puse Saeimas locekļu", un kāzusā ir minēts, ka piedalās 50 deputāti, kas ir minimālais kvoruma sliekšnis.

Balsu vairākuma jautājumu regulē Satversmes 24. pants, kurš noteic: "Saeima, izņemot Satversmē sevišķi paredzētos gadījumus, taīsa savus lēmumus ar klātesošo deputātu absolūto balsu vairākumu." Kāzusā minēts, ka par likuma pieņemšanu balsoja 26 deputāti no 50, tādējādi izpildās Satversmes 24. pantā noteiktā balsu vairākuma prasība.

Punktu piešķir, ja pareizi un pamatoti atbildēts uz abām jautājuma komponentēm, t.i., gan par kvorumu, gan balsu skaitu. Ja atbildēts tikai uz vienu no šī jautājuma komponentēm, tad liekama 0.

2. Vai kāzusā norādītajā situācijā Saeimas deputāts Kalniņš bija tiesīgs piedalīties balsojumā par likuma pieņemšanu? (1 punkts)

Jā.

Saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 4. panta otrās daļas 2. punktu, deputāta pilnvaras izbeidzas ar brīdi, kad deputāts paziņojis par mandāta nolikšanu un viņa vietā pilnvaras apstiprinātas citam deputātam.

Tādējādi, ņemot vērā, ka Kalniņa vietā pilnvaras citam deputātam nebija apstiprinātas, deputāts Kalniņš bija tiesīgs piedalīties balsojumā.

3. Vai Valsts prezidents būtu tiesīgs apturēt likuma "Tirdzniecības nodokļa likums" publicēšanu uz diviem mēnešiem? (2 punkti)

Nē.

Satversmes 73. pantā minēts, ka tautas nobalsošanai, citastarpā, nevar nodot likumus par nodokļiem. Tādējādi, saskaņā ar Satversmes vienotības principu un sistēmisko tulkošanu, Valsts prezidents nedrīkst pielietot Satversmes 72. pantā minēto tiesību apturēt likuma publicēšanu uz diviem mēnešiem (jo šīs tiesības būtība ir dot iespēju tautai pieprasīt lemt par attiecīgo jautājumu tautas nobalsošanā).

Par šo jautājumu piešķirami 2 punkti, ja atbilde pareiza vai 0, ja tā ir kļūdaina.

4. Vai Valsts prezidentam, lai īstenotu likuma publicēšanas apturēšanas tiesību, būtu nepieciešama Ministru prezidenta līdzparakstīšana? (1 punkts)

Nē.

Satversmes 72. pantā minētās likuma publicēšanas apturēšanas īstenošanai nav nepieciešama izpildvaras pārstāvja kontrasignācija. Resp., uz Satversmes 72. pantā minēto Valsts prezidenta tiesību apturēt likuma publicēšanu nav attiecināms Satversmes 53. pantā noteiktais, ka visiem Valsts prezidenta rīkojumiem jābūt līdzparakstītiem no ministru prezidenta vai attiecīgā ministra. Valsts prezidents, īstenojot Satversmes 72. pantā noteikto tiesību, izdod to kā paziņojumu, nevis rīkojumu.

5. Vai SIA "AB" kā juridiskai personai ir tiesības vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu par cilvēka pamattiesību ierobežošanu? (1 punkts)

Jā.

Arī privāto tiesību juridiskām personām piemīt noteiktas cilvēka pamattiesības, un Satversmes tiesas likuma 19.² pants noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var

iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

6. Kādas Satversmē iekļautas cilvēka pamattiesības un kādēļ varētu būt ierobežotas ar Tirdzniecības nodokļa likuma 3. pantu, resp., atbilstību kuram Satversmes pantam SIA "AB" varētu lūgt izvērtēt? (1 punkts)

Jautājumi par nodokļu jautājumiem tiek skatīti Satversmes 105. pantā pirmajos trīs teikumos noteikto tiesību jeb tiesību uz īpašumu kontekstā, jo nodokļa maksāšanas pienākums vienmēr nozīmē īpašumtiesību ierobežojumus (*Skat. Satversmes tiesas judikatūru par nodokļu jautājumiem un Satversmes 105. pantu, piem., 2007. gada 11. aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-28-01; 2015. gada 25. marta spriedums lietā Nr. 2014-11-0103*).

7. Vai gadījumā, ja likums noteic jaunas nodokļu likmes ieviešanu, un SIA "AB" pret šādu nodokļa likmi iebilst, tai pirms vēršanās Satversmes tiesā būtu jāizmanto vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus? (1 punkts)

Nē.

Satversmes tiesas likuma 19.² pants noteic priekšnoteikumus, kurus jāievēro, iesniedzot konstitucionālo sūdzību. Šī panta otrā daļa noteic, ka "Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav."

Šajā situācijā, kad valstī ieviests jauns nodoklis (jauna nodokļa likme), iespēja aizstāvēt tiesības ar citiem vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nepastāv.

8. Izvērtējiet Ministru kabineta pieteikumā ietvertā prasījuma atbilstību Satversmes tiesas likumam! (1 punkts)

Prasījums par Tirdzniecības nodokļa likuma 5. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam atbilst Satversmes tiesas kompetencei (Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts), taču pieteikums daļā par Tirdzniecības nodokļa likuma 5. panta atbilstību likuma "Par nodokļiem un nodevām" 3. pantam neatbilst Satversmes tiesas kompetencei, jo Satversmes tiesa īsteno tikai vertikālo konstitucionālo kontroli, bet nevērtē vienāda juridiska spēka normatīvo aktu konstitucionalitāti.

1 punktu piešķir, ja sniegts pareizs novērtējums par visu prasījumu, t.i., gan par to, ka prasījums par atbilstību Satversmes pantiem ir pareizs, gan par to, ka nevar prasīt izvērtēt likuma atbilstību likumam. Resp., punkti sīkāk netiek dalīti.

9. Vai Administratīvajai rajona tiesai ir pienākums iesniegt tiesas pieteikumu Satversmes tiesā, un, vai tai ir saistošs pieteicējas formulētais prasījuma Satversmes tiesai priekšmets? (1 punkts)

Nē, lēmumu par vēršanos Satversmes tiesā pieņem tiesa (*Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punkts*), t.i., tai nav obligāts pienākums vērsties tiesā un nav saistošs pieteicēja norādītais prasījuma priekšmets, t.i., šos jautājumus ir tiesīga izlemt pati tiesa, kas izskata attiecīgo lietu.

1 punktu piešķir, ja sniegta pareiza atbilde uz abiem apakšjautājumiem - t.i., gan par to, ka tiesai nav pienākums iesniegt pieteikumu, gan ka tiesai nav saistošs pieteicēja formulētais prasījums. Resp., punkti sīkāk netiek dalīti.